

**Prijedlog programa Knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i
obrazovanja u gimnazijama i strukovnim školama**

Zadar, svibnja 2015.

Prijedlog izradile:

Tanja Telesmanić, prof. i dipl. knjižničarka (Ekonomsko-birotehnička i trgovačka škola Zadar)

Njina Grbić, prof. i dipl. knjižničarka (pripravnica u Strukovnoj školi Vice Vlatkovića u Zadru)

Danijela Riger-Knez, prof. i dipl. knjižničarka (Hotelijersko-turistička i ugostiteljska škola Zadar)

Ivana Perić, prof. i dipl. knjižničarka (OŠ Petra Preradovića, Zadar)

Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje za četverogodišnje strukovne škole

1. razred

- 1. tema: Uvodni sat u knjižnici** (*učlanjivanje, upoznavanje s fondom, način rada knjižnice, pravilnik o kućnom redu knjižnice, pravilnik o radu knjižnice, mrežna stranica, zaštita i čuvanje knjižne građe*)

Ključni pojmovi: školska knjižnica, knjižnična građa, pravilnik o radu knjižnice, zaštita građe.

Obrazovna postignuća: predstaviti fond školske knjižnice i rabiti ga; prepoznati potrebu očuvanja knjižne građe; rabiti mrežnu stranicu školske knjižnice kao izvor informacija.

- 2. tema: Samostalno pronalaženje građe u knjižnici** (*kako pronaći građu u knjižnici - knjiga, časopis, članak..., razmještaj građe na policama, UDK, signatura*)

Ključni pojmovi: znanost, struka, informacijski izvori, UDK, signatura.

Obrazovna postignuća: prisjetiti se područja ljudskoga znanja; nabrojiti znanosti i grane; razumjeti sustav univerzalne decimalne klasifikacije kojom se klasificiraju znanstveno-popularna i stručna djela; prema njoj znati pronaći knjigu u bilo kojoj knjižnici.

- 3. tema: Mediji i njihova uloga** (*definicija i vrste medija; utvrditi kako prepoznati autora medijske poruke, što se reklamira i kome je reklama namijenjena; uočiti lažne ili prikrivene poruke*)

Ključni pojmovi: vrste medija, medijska poruka, autor medijske poruke, prikrivene poruke.

Obrazovna postignuća: definirati medije i imenovati ih; predočiti različite vrste medijskih poruka (verbalne, pisane, zvučne, vizualne ili kombinirane); prepoznati složene odnose između publike i medijskog sadržaja; demonstrirati komercijalnu prirodu medija.

- 4. tema: Referentna zbirka na različitim medijima** (*upoznati učenike s referentnom zbirkom u tiskanom izdanju i na internetu, pretraživanje referentnih izvora*)

Ključni pojmovi: tiskana referentna zbirka/izvori (enciklopedija, leksikon, rječnik, pravopis, atlas, bibliografija, almanah i sl.); elektronička referentna zbirka/izvori.

Obrazovna postignuća: koristiti referentnu zbirku na različitim medijima; znati pronaći, vrednovati, odabrati i primijeniti informaciju.

2. razred

1. **tema: Vrste informacija na internetu** (*organizacija interneta, vrste informacije na internetu, osnovni tipovi mrežnih stranica*)

Ključni pojmovi: informacija, internet, mrežne stranice.

Obrazovna postignuća: razumjeti kako je (ne)organiziran internet; koristiti internet kao koristan izvor informacija; prepoznati relevantne mrežne stranice.

2. **tema: Pretraživanje i vrednovanje informacija na internetu** (*osnovni alati za pretraživanje i njihove karakteristike, koraci u pretraživanju, relevantnost pronađene informacije, kriteriji vrednovanje, vrednovanje mrežnih izvora*)

Ključni pojmovi: informacija, internet, alati za pretraživanje, vrednovanje mrežnih izvora.

Obrazovna postignuća: prepoznati i koristiti pretraživače, tražilice, tematske kataloge, virtualne knjižnice, portale; organizirati, analizirati, interpretirati i vrednovati informacije.

3. **tema: Mrežni katalogi u različitim vrstama knjižnica** (*jednostavno i složeno pretraživanje knjižničnih mrežnih kataloga*)

Ključni pojmovi: vrste knjižnica, mrežni katalogi, pretraživanje mrežnih kataloga.

Obrazovna postignuća: prisjetiti se različitih vrsta knjižnica; znati pristupiti knjižničnim mrežnim katalogima, pronaći traženu omeđenu publikaciju, periodičku publikaciju ili članak.

4. **tema: Samostalna izrada medijske poruke za školsku knjižnicu i dijeljenje poruke** (*poster, strip, Facebook stranica knjižnice, novinski tekst, radijski izvještaj, kratki film i sl.*)

Ključni pojmovi: školska knjižnica u medijima, medijska poruka školske knjižnice.

Obrazovna postignuća: znati sastaviti medijsku poruku koristeći se kombinacijom jezika, slike, zvuka, glazbe i specijalnih efekata te odaslati poruku putem medija.

3. razred

1. **tema: Autorsko pravo i citiranje literature** (*uočiti što je autorsko pravo, zašto i kako citirati, što je plagijat, a što parafraza*)

Ključni pojmovi: autorsko pravo, citiranje, plagijat, parafraza.

Obrazovna postignuća: odrediti što je autorsko pravo; usvojiti termine plagijat i parafraza; pravilno citirati pri pisanju rada; izraditi popis udžbenika za 3.r.

2. **tema: Istraživački rad prema metodi BIG 6** (*definicija zadatka, strategije informacijskog pretraživanja, pronalaženje i pristup, korištenje informacije, sinteza i evaluacija*)

Ključni pojmovi: istraživački rad, etape istraživanja, BIG 6.

Obrazovna postignuća: primjenjivati vještine modela BIG 6 na konkretnom zadatku; usustaviti stečeno znanje u međupredmetnom povezivanju knjižnično-informacijskih znanja s drugim predmetima.

3. **tema: Obrana od štetnih medijskih utjecaja** (*na primjerima iz medija uočiti stereotipe, diskriminaciju, seksizam, govor mržnje, nasilničko ponašanje i sl.*)

Ključni pojmovi: mediji, utjecaj medijskih poruka.

Obrazovna postignuća: razlikovati različite medijske poruke; kritički procijeniti medijsku poruku.

4. **tema: Mediji i ljudska prava** (*radionica o medijskoj pismenosti u korelaciji s Građanskim odgojem i obrazovanjem*)

Ključni pojmovi: mediji, medijska pismenost, ljudska prava.

Obrazovna postignuća: demonstrirati različite medijske poruke; izdvojiti koja su ljudska prava povrijeđena u reklamama ili novinskim tekstovima.

4. Razred

1. **tema: Priprema za izradu maturalnoga rada** (*analiza maturalnih radova prethodnih generacija, primjeri dobre prakse*)

Ključni pojmovi: maturalni rad.

Obrazovna postignuća: analizirati i vrednovati pregledane maturalne radove; primijeniti stečena znanja pri izradi vlastitoga rada.

2. **tema: Kompozicija i izrada maturalnog rada** (*struktura rada, određivanje ključnih riječi za pretraživanje informacijskih izvora, vrednovanje informacijskih izvora, primjena, citiranje*)

Ključni pojmovi: maturalni rad, struktura maturalnoga rada, oprema.

Obrazovna postignuća: usustaviti sva dosadašnja znanja iz KIMOO-a i primijeniti ih u izradi završnog rada.

3. **tema: Bibliografija** (*kako oblikovati popis literature na kraju maturalnog rada*)

Ključni pojmovi: maturalni rad, bibliografija, popis literature.

Obrazovna postignuća: sastaviti popis literature na kraju završnog rada.

Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje za trogodišnje strukovne škole

1. razred

- 1. tema: Uvodni sat u knjižnici** (*učlanjivanje, upoznavanje s fondom, način rada knjižnice, pravilnik o kućnom redu knjižnice, pravilnik o radu knjižnice, mrežna stranica, zaštita i čuvanje knjižne građe*)

Ključni pojmovi: školska knjižnica, knjižnična građa, pravilnik o radu knjižnice, zaštita građe.

Obrazovna postignuća: predstaviti fond školske knjižnice i rabiti ga; prepoznati potrebu očuvanja knjižne građe; rabiti mrežnu stranicu školske knjižnice kao izvor informacija.

- 2. tema: Samostalno pronalaženje građe u knjižnici** (*kako pronaći građu u knjižnici - knjiga, časopis, članak..., razmještaj građe na policama, UDK, signatura*)

Ključni pojmovi: znanost, struka, informacijski izvori, UDK, signatura.

Obrazovna postignuća: prisjetiti se područja ljudskoga znanja; nabrojiti znanosti i grane; razumjeti sustav univerzalne decimalne klasifikacije kojom se klasificiraju znanstveno-popularna i stručna djela; prema njoj znati pronaći knjigu u bilo kojoj knjižnici.

- 3. tema: Mediji i njihova uloga** (*definicija i vrste medija; utvrditi kako prepoznati autora medijske poruke, što se reklamira i kome je reklama namijenjena; uočiti lažne ili prikrivene poruke*)

Ključni pojmovi: vrste medija, medijska poruka, autor medijske poruke, prikrivene poruke.

Obrazovna postignuća: definirati medije i imenovati ih; predočiti različite vrste medijskih poruka (verbalne, pisane, zvučne, vizualne ili kombinirane); prepoznati složene odnose između publike i medijskog sadržaja; demonstrirati komercijalnu prirodu medija.

2. razred

1. **tema: Vrste informacija na internetu, pretraživanje i vrednovanje informacija** (*organizacija interneta, vrste informacije na internetu, osnovni tipovi mrežnih stranica; organizirati, analizirati, interpretirati i vrednovati informacije*)

Ključne riječi: vrste informacija, internet, tipovi mrežnih stranica, vrednovanje informacija.

Obrazovna postignuća: rastumačiti kako je (ne)organiziran internet; koristiti internet kao koristan izvor informacija; prepoznati relevantne mrežne stranice; organizirati, raščlaniti, procijeniti i vrednovati informacije.

2. **tema: Mrežni katalozi u različitim vrstama knjižnica** (*jednostavno i složeno pretraživanje mrežnih kataloga knjižnica*)

Ključni pojmovi: knjižnični mrežni katalozi, kriteriji pretraživanja; pretraživanje kataloga.

Obrazovna postignuća: znati pristupiti knjižničnim mrežnim katalogima, pronaći traženu omeđenu publikaciju, periodičku publikaciju ili članak.

3. **tema: Mediji i ljudska prava** (*radionica o medijskoj pismenosti u korelaciji s Građanskim odgojem i obrazovanjem*)

Ključni pojmovi: mediji, medijska pismenost, ljudska prava.

Obrazovna postignuća: demonstrirati različite medijske poruke; izdvojiti koja su ljudska prava povrijeđena u reklamama ili novinskim tekstovima.

3. razred

1. **tema: Priprema za izradu maturalnoga rada** (*analiza maturalnih radova prethodnih generacija, primjeri dobre prakse*)

Ključni pojmovi: maturalni rad.

Obrazovna postignuća: analizirati i vrednovati pregledane maturalne radove; primijeniti stečena znanja pri izradi vlastitoga rada.

2. **tema: Kompozicija i izrada maturalnog rada** (*struktura rada, određivanje ključnih riječi za pretraživanje informacijskih izvora, vrednovanje informacijskih izvora, primjena, citiranje*)

Ključni pojmovi: maturalni rad, struktura maturalnoga rada, oprema.

Obrazovna postignuća: usustaviti sva dosadašnja znanja iz KIMOO-a i primijeniti ih u izradi završnog rada.

3. **tema: Bibliografija** (*kako oblikovati popis literature na kraju maturalnog rada*)

Ključni pojmovi: maturalni rad, bibliografija, popis literature.

Obrazovna postignuća: sastaviti popis literature na kraju završnog rada.

Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje za učenike s teškoćama

Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje za učenike s poteškoćama provodit će se prema programu za trogodišnje strukovne škole, ali će sve aktivnosti biti prilagođene potrebama i mogućnostima učenika. Konkretni plan rada osmisliće svaki knjižničar koji u svojoj školi ima razredna odjeljenja s učenicima s teškoćama. Planiranje se provodi u suradnji s nastavnicima koji čine razredno vijeće toga razreda.

Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje za gimnazije

1. razred

1. **tema: Uvodni sat u knjižnici** (*učlanjivanje, upoznavanje s fondom, način rada knjižnice, pravilnik o kućnom redu knjižnice, pravilnik o radu knjižnice, mrežna stranica, zaštita i čuvanje knjižne građe*)

Ključni pojmovi: školska knjižnica, knjižnična građa, pravilnik o radu knjižnice, zaštita građe.

Obrazovna postignuća: predstaviti fond školske knjižnice i rabiti ga; prepoznati potrebu očuvanja knjižne građe; rabiti mrežnu stranicu školske knjižnice kao izvor informacija.

2. **tema: Samostalno pronalaženje građe u knjižnici** (*kako pronaći građu u knjižnici - knjiga, časopis, članak..., razmještaj građe na policama, UDK, signatura*)

Ključni pojmovi: znanost, struka, informacijski izvori, UDK, signatura.

Obrazovna postignuća: prisjetiti se područja ljudskoga znanja; nabrojiti znanosti i grane; razumjeti sustav univerzalne decimalne klasifikacije kojom se klasificiraju znanstveno-popularna i stručna djela; prema njoj znati pronaći knjigu u bilo kojoj knjižnici.

3. **tema: Mediji i njihova uloga** (*definicija i vrste medija; utvrditi kako prepoznati autora medijske poruke, što se reklamira i kome je reklama namijenjena; uočiti lažne ili prikrivene poruke*)

Ključni pojmovi: vrste medija, medijska poruka, autor medijske poruke, prikrivene poruke.

Obrazovna postignuća: definirati medije i imenovati ih; predložiti različite vrste medijskih poruka (verbalne, pisane, zvučne, vizualne ili kombinirane); prepoznati složene odnose između publike i medijskog sadržaja; demonstrirati komercijalnu prirodu medija.

4. **tema: Referentna zbirka na različitim medijima** (*upoznati učenike s referentnom zbirkom u tiskanom izdanju i na internetu, pretraživanje referentnih izvora*)

Ključni pojmovi: tiskana referentna zbirka/izvori (enciklopedija, leksikon, rječnik, pravopis, atlas, bibliografija, almanah i sl.); elektronička referentna zbirka/izvori.

Obrazovna postignuća: koristiti referentnu zbirku na različitim medijima; znati pronaći, vrednovati, odabrati i primijeniti informaciju.

2. razred

1. **tema: Vrste informacija na internetu** (*organizacija interneta, vrste informacije na internetu, osnovni tipovi mrežnih stranica*)

Ključni pojmovi: informacija, internet, mrežne stranice.

Obrazovna postignuća: razumjeti kako je (ne)organiziran internet; koristiti internet kao koristan izvor informacija; prepoznati relevantne mrežne stranice.

2. **tema: Pretraživanje i vrednovanje informacija na internetu** (*osnovni alati za pretraživanje i njihove karakteristike, koraci u pretraživanju, relevantnost pronađene informacije, kriteriji vrednovanje, vrednovanje mrežnih izvora*)

Ključni pojmovi: informacija, internet, alati za pretraživanje, vrednovanje mrežnih izvora.

Obrazovna postignuća: prepoznati i koristiti pretraživače, tražilice, tematske kataloge, virtualne knjižnice, portale; organizirati, analizirati, interpretirati i vrednovati informacije.

3. **tema: Mrežni katalogi u različitim vrstama knjižnica** (*jednostavno i složeno pretraživanje knjižničnih mrežnih kataloga*)

Ključni pojmovi: vrste knjižnica, mrežni katalogi, pretraživanje mrežnih kataloga.

Obrazovna postignuća: prisjetiti se različitih vrsta knjižnica; znati pristupiti knjižničnim mrežnim katalogima, pronaći traženu omeđenu publikaciju, periodičku publikaciju ili članak.

4. **tema: Samostalna izrada medijske poruke za školsku knjižnicu i dijeljenje poruke** (*poster, strip, Facebook stranica knjižnice, novinski tekst, radijski izvještaj, kratki film i sl.*)

Ključni pojmovi: školska knjižnica u medijima, medijska poruka školske knjižnice.

Obrazovna postignuća: znati sastaviti medijsku poruku koristeći se kombinacijom jezika, slike, zvuka, glazbe i specijalnih efekata te odaslati poruku putem medija.

3. razred

1. **tema: Autorsko pravo i citiranje literature** (*uočiti što je autorsko pravo, zašto i kako citirati, što je plagijat, a što parafraza*)

Ključni pojmovi: autorsko pravo, citiranje, plagijat, parafraza.

Obrazovna postignuća: odrediti što je autorsko pravo; usvojiti termine plagijat i parafraza; pravilno citirati pri pisanju rada; izraditi popis udžbenika za 3.r.

2. **tema: Istraživački rad prema metodi BIG 6** (*definicija zadatka, strategije informacijskog pretraživanja, pronalaženje i pristup, korištenje informacije, sinteza i evaluacija*)

Ključni pojmovi: istraživački rad, etape istraživanja, BIG 6.

Obrazovna postignuća: primjenjivati vještine modela BIG 6 na konkretnom zadatku; usustaviti stečeno znanje u međupredmetnom povezivanju knjižnično-informacijskih znanja s drugim predmetima.

3. **tema: Obrana od štetnih medijskih utjecaja** (*na primjerima iz medija uočiti stereotipe, diskriminaciju, seksizam, govor mržnje, nasilničko ponašanje i sl.*)

Ključni pojmovi: mediji, utjecaj medijskih poruka.

Obrazovna postignuća: razlikovati različite medijske poruke; kritički procijeniti medijsku poruku.

4. **tema: Mediji i ljudska prava** (*radionica o medijskoj pismenosti u korelaciji s Građanskim odgojem i obrazovanjem*)

Ključni pojmovi: mediji, medijska pismenost, ljudska prava.

Obrazovna postignuća: demonstrirati različite medijske poruke; izdvojiti koja su ljudska prava povrijeđena u reklamama ili novinskim tekstovima.

4. razred

1. tema: Uvod u znanstveno-istraživački rad (*što je znanstveno-istraživački rad, klasifikacija/vrste znanstveno-istraživačkih radova, znanstvene metode istraživanja, postavljanje hipoteze*)

Ključni pojmovi: znanstveno-istraživački rad, vrste znanstveno-istraživačkih radova, znanstvene metode istraživanja, hipoteza.

Obrazovna postignuća: razlikovati vrste znanstveno-istraživačkih radova; usporediti znanstvene metode istraživanja i postaviti hipotezu.

2. tema: Seminarski rad (*razrada teme kao ponavljane prvog sata, kompozicija i elementi seminarskog rada, određivanje ključnih riječi, citiranje i bilješke ispod teksta*)

Ključni pojmovi: razrada teme seminarskoga rada, kompozicija, citiranje, elementi seminarskoga rada.

Obrazovna postignuća: učenici su u mogućnosti objediniti dosadašnja znanja iz KIMOO-a i primijeniti ih u osmišljavanju strukture zamišljenoga seminarskoga rada.

3. tema: Bibliografija (*kako oblikovati popis literature na kraju seminarskog rada*)

Ključni pojmovi: bibliografija, popis literature, seminarski rad.

Obrazovna postignuća: učenici su u stanju sastaviti popis literature iz različitih izvora informacija poštujući pravila.

Literatura

1. Digital and Media Literacy: A Plan of Action / Media Education Lab. URL: <http://www.mediaeducationlab.com/digital-and-media-literacy-plan-action> (2015-05-07)
2. Informacijska pismenost i poticanje čitanja – UDK02. URL: http://www.knjznicari.hr/UDK02/index.php/Informacijska_pismenost_i_poticanje_%C4%8Ditanja (2015-05-07)
3. Nacionalni okvirni kurikulum. URL: http://www.file:///C:/Users/Diana/AppData/Local/Temp/Nacionalni_okvirni_kurikulum_web_listopad_2011.pdf (05-06-2015)
4. Stričević, Ivanka. Pismenosti 21. stoljeća: Učenje i poučavanje u informacijskom okruženju. URL: <http://www.ffzg.unizg.hr/usp/download/peta-godina/deveti-semestar/prava-djeteta-u-odgoju-i-obrazovanju/Stricevic,%20I.%20-%20Pismenosti%2021.stoljeca%20Ucenje%20i%20poucavanje%20u%20infor%20macijskom%20okruzenju.doc> (2015-05-07)
5. Virtualna učionica. URL: : http://www.nsk.hr/usluge/edukacija_korisnika/virtualna-ucionica/index.html (2015-05-07)